

SLOVENSKI NAROD

PONEDELJSKA IZDAJA „JUTRA“

IZHAJA VSAK PONEDELJEK KOT PONEDELJSKA
IZDAJA „JUTRA“. MESECNA NAROCNINA ZNASTA
3 LIRE. NENAROCENI ROKOPISI SE NE VRACAJO

Erneute Sowjetangriffe blutig abgeschlagen

68 Feindpanzer abgeschossen — Zahlrei che Ortschaften bei Shitomir und Korosten genommen — Erneute Sowjetlandung südlich Kertsch gescheitert — 24 USA-Bomber bei Terrorangriff auf Emden abgeschossen

Aus dem Führerhauptquartier, 12. Dez. DNB. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt:

Südlich Kertsch versuchten die Sowjets erneut eine nächtliche Landung. Sie scheiterte im Abwehrfeuer aller Waffen, wobei 12 Landungsboote verloren gingen.

Ostlich Kirograd setzte der Feind auf breiter Front seine Angriffe fort. Sie wurden in erbitterten Kämpfen unter Abschuss von 68 Sowjetpanzern abgeschlagen. Auch erneute feindliche Angriffe bei Tscherkassy blieben erfolglos.

Im Kampfraum von Shitomir und Korosten nahmen unsere Truppen zahlreiche Orte im Sturm.

An der übrigen Ostfront fanden keine größeren Kampfhandlungen statt.

Die Luftwaffe bekämpfte mit zusammengefassten Kampf- und Schlachtflieger-

kräften bei Tag und Nacht den Nachschubverkehr des Feindes zu Lande und zu Wasser und vernichtete zahlreiche stark beladene Eisenbahngüter und eine Anzahl Kähne.

An der süditalienischen Front kam es auch gestern nur zu örtlichen Kämpfen. Feindliche Angriffe beiderseits Venafro und an der Adriatischen Küste wurden abgeschlagen.

Nordamerikanische Bomberverbände führten am gestrigen Tage einen Terrorangriff gegen die Wohnviertel der Stadt Emden. In heftigen Luftkämpfen und durch Flakartillerie wurden 24 feindliche Flugzeuge, meist schwere viermotorige Bomber, abgeschossen.

In der vergangenen Nacht überflogen einzelne Störflugzeuge das westliche Reichsgebiet.

Ponovni sovjetski napadi krvavo odbiti

68 sovražnikov oklepnikov uničenih — Številni kraji pri Žitomiru in Korostenu zavzeti — Ponovni sovjetsko izkrcanje južno od Kerča izjalsvijeno — 24 ameriških bombaridnikov pri terorističnem napadu na Emden uničenih

Führerjey glavni stan, 12. dec. DNB. Vrhovno poveljstvo oboroženih sil javlja:

Južno od Kerča so se poizkušale sovjetske čete ponovno ponoči izkrcati. V obrambenem ogihu vseh vrst orodja jih je bilo izkrejanje preprečeno in je bilo pri tem uničenih 12 izkrcevalnih členov.

Vzhodno od Kirograda je nadaljeval sovražnik na Široki fronti s svojimi napadi. Le-ti so bili v ogroženih bojih odbiti, 63 sovjetskih oklepnikov pa sestreljenih. Tudi ponovni sovražnikov napadi pri čerkasih so ostali brezuspešni.

Na bojišču pri Žitomiru in Korostenu so zavzete naše čete v naskoku številne krate.

Na ostalem vzhodnem bojišču ni bilo nobenih večjih bojev.

Oboroženstvo je napadalo s strnjimi boj-

nimi letalskimi silami podnevi in ponoči sovražniški v vojni ostrovskovalni promet sovjetskih napadov na Široki fronti s svojimi napadi.

Na južnoitalijanskem bojišču je prišlo tudi včeraj zgodjo do krajevnih bojev. Sovražnikov napadi ob obeh straneh Venafra in ob Jadranški obali so bili odbiti.

Oddelki severnoameriških bombnikov so izvedli včeraj terorističen napad proti stanovalniškemu okrajenu mesta Emden. V srednjih letalskih bojih in protiletalskem topništva je bilo sestreljeno 24 sovražnikovih letal, po večini težkih štirimotornih bombnikov.

V pretekli noči so preletela posamezna nadlegava letala zapadno nemško področje.

Brezuspešni sovjetski napadi na Kerču

Berlin, 11. dec. DNB. Medtem ko so v zadnjih dneh rumunske čete s pomočjo nemškega topništva likvidirale mostišče južno od Kerča, so začeli boljševiki zaradi razbremenitev močan napad s severnega mostišča. Množica petih v hitriči na bojišču vrženih divizij streleč je neprastano napadala polozaje frankovsko-sudetskih grenadirjev. Topništvo je v doslej nevidenem obsegu obstrejalo nemške položaje, da bi zdrolilo odpor grenadirjev. Toda ko so prvi sovražni oklepni poskušali približati strelskim jarkom, jih je sprejel z vseh strani uničil ogenj. Enako neprastano kot boljševiški napadi je nemško topništvo obdelavalo sovjetske položaje. Četudi se je posamezni oklepni poskušali prodreti, je boljševiška pehotna pred nemškimi črtami vedno omagala. Niti na enem kraju niso mogli dosegati boljševiki uspehov. V stotinah so padali napadci, ki jih je njihovo vodstvo gonilo v boj vse do noči. Vseh 45 napadov v zadnjih dneh je propadlo. Tudi vsi oklepni, ki so prodrl, so bili uničeni. Skupno so boljševiki izgubili 38 težkih oklepnikov.

Mnogo so pripomogla k ugodnemu poteku zadnjih bojov lovška letala, ki so v eni sami bitki s sovjetskimi bojnimi letali sestrelila 30 letal. Nadaljnih 25 jih je bilo protiletalsko topništvo.

Na severnem delu Krima so nemške čete v težkih razmerah uničile sovjetske čete, ki so pri napadu v prvih decembrskih dneh prodile čez tatarski zid v našo glavnino.

Ameriška bojna ladja "Wisconsin" potopljena

Berlin, 12. dec. DNB. Nemška bojna letala so napadla v noči na 11. decembra vojaške cilje v južnovzhodni Angliji, predvsem severno od Temize. Pri tem so deloma v nizkem poletu bombardirala tudi vec letališč. V večernih urah pri mesecni izvedeni napadi so dobro uspeli številni zadetki v polno na ciljih so bili lahko opazovani.

Bombe na Anglijo

Berlin, 12. dec. DNB. Nemška bojna letala so napadla v noči na 11. decembra vojaške cilje v južnovzhodni Angliji, predvsem severno od Temize. Pri tem so deloma v nizkem poletu bombardirala tudi vec letališč. V večernih urah pri mesecni izvedeni napadi so dobro uspeli številni zadetki v polno na ciljih so bili lahko opazovani.

Bombe na Anglijo

Berlin, 12. dec. DNB. Nemška bojna letala so napadla v noči na 11. decembra vojaške cilje v južnovzhodni Angliji, predvsem severno od Temize. Pri tem so deloma v nizkem poletu bombardirala tudi vec letališč. V večernih urah pri mesecni izvedeni napadi so dobro uspeli številni zadetki v polno na ciljih so bili lahko opazovani.

Bombe na Anglijo

Berlin, 12. dec. DNB. Nemška bojna letala so napadla v noči na 11. decembra vojaške cilje v južnovzhodni Angliji, predvsem severno od Temize. Pri tem so deloma v nizkem poletu bombardirala tudi vec letališč. V večernih urah pri mesecni izvedeni napadi so dobro uspeli številni zadetki v polno na ciljih so bili lahko opazovani.

Bombe na Anglijo

Berlin, 12. dec. DNB. Nemška bojna letala so napadla v noči na 11. decembra vojaške cilje v južnovzhodni Angliji, predvsem severno od Temize. Pri tem so deloma v nizkem poletu bombardirala tudi vec letališč. V večernih urah pri mesecni izvedeni napadi so dobro uspeli številni zadetki v polno na ciljih so bili lahko opazovani.

Bombe na Anglijo

Berlin, 12. dec. DNB. Nemška bojna letala so napadla v noči na 11. decembra vojaške cilje v južnovzhodni Angliji, predvsem severno od Temize. Pri tem so deloma v nizkem poletu bombardirala tudi vec letališč. V večernih urah pri mesecni izvedeni napadi so dobro uspeli številni zadetki v polno na ciljih so bili lahko opazovani.

Bombe na Anglijo

Berlin, 12. dec. DNB. Nemška bojna letala so napadla v noči na 11. decembra vojaške cilje v južnovzhodni Angliji, predvsem severno od Temize. Pri tem so deloma v nizkem poletu bombardirala tudi vec letališč. V večernih urah pri mesecni izvedeni napadi so dobro uspeli številni zadetki v polno na ciljih so bili lahko opazovani.

Bombe na Anglijo

Berlin, 12. dec. DNB. Nemška bojna letala so napadla v noči na 11. decembra vojaške cilje v južnovzhodni Angliji, predvsem severno od Temize. Pri tem so deloma v nizkem poletu bombardirala tudi vec letališč. V večernih urah pri mesecni izvedeni napadi so dobro uspeli številni zadetki v polno na ciljih so bili lahko opazovani.

Bombe na Anglijo

Berlin, 12. dec. DNB. Nemška bojna letala so napadla v noči na 11. decembra vojaške cilje v južnovzhodni Angliji, predvsem severno od Temize. Pri tem so deloma v nizkem poletu bombardirala tudi vec letališč. V večernih urah pri mesecni izvedeni napadi so dobro uspeli številni zadetki v polno na ciljih so bili lahko opazovani.

Bombe na Anglijo

Berlin, 12. dec. DNB. Nemška bojna letala so napadla v noči na 11. decembra vojaške cilje v južnovzhodni Angliji, predvsem severno od Temize. Pri tem so deloma v nizkem poletu bombardirala tudi vec letališč. V večernih urah pri mesecni izvedeni napadi so dobro uspeli številni zadetki v polno na ciljih so bili lahko opazovani.

Bombe na Anglijo

Berlin, 12. dec. DNB. Nemška bojna letala so napadla v noči na 11. decembra vojaške cilje v južnovzhodni Angliji, predvemi severno od Temize. Pri tem so deloma v nizkem poletu bombardirala tudi vec letališč. V večernih urah pri mesecni izvedeni napadi so dobro uspeli številni zadetki v polno na ciljih so bili lahko opazovani.

Bombe na Anglijo

Berlin, 12. dec. DNB. Nemška bojna letala so napadla v noči na 11. decembra vojaške cilje v južnovzhodni Angliji, predvemi severno od Temize. Pri tem so deloma v nizkem poletu bombardirala tudi vec letališč. V večernih urah pri mesecni izvedeni napadi so dobro uspeli številni zadetki v polno na ciljih so bili lahko opazovani.

Bombe na Anglijo

Berlin, 12. dec. DNB. Nemška bojna letala so napadla v noči na 11. decembra vojaške cilje v južnovzhodni Angliji, predvemi severno od Temize. Pri tem so deloma v nizkem poletu bombardirala tudi vec letališč. V večernih urah pri mesecni izvedeni napadi so dobro uspeli številni zadetki v polno na ciljih so bili lahko opazovani.

Bombe na Anglijo

Berlin, 12. dec. DNB. Nemška bojna letala so napadla v noči na 11. decembra vojaške cilje v južnovzhodni Angliji, predvemi severno od Temize. Pri tem so deloma v nizkem poletu bombardirala tudi vec letališč. V večernih urah pri mesecni izvedeni napadi so dobro uspeli številni zadetki v polno na ciljih so bili lahko opazovani.

Bombe na Anglijo

Berlin, 12. dec. DNB. Nemška bojna letala so napadla v noči na 11. decembra vojaške cilje v južnovzhodni Angliji, predvemi severno od Temize. Pri tem so deloma v nizkem poletu bombardirala tudi vec letališč. V večernih urah pri mesecni izvedeni napadi so dobro uspeli številni zadetki v polno na ciljih so bili lahko opazovani.

Bombe na Anglijo

Berlin, 12. dec. DNB. Nemška bojna letala so napadla v noči na 11. decembra vojaške cilje v južnovzhodni Angliji, predvemi severno od Temize. Pri tem so deloma v nizkem poletu bombardirala tudi vec letališč. V večernih urah pri mesecni izvedeni napadi so dobro uspeli številni zadetki v polno na ciljih so bili lahko opazovani.

Bombe na Anglijo

Berlin, 12. dec. DNB. Nemška bojna letala so napadla v noči na 11. decembra vojaške cilje v južnovzhodni Angliji, predvemi severno od Temize. Pri tem so deloma v nizkem poletu bombardirala tudi vec letališč. V večernih urah pri mesecni izvedeni napadi so dobro uspeli številni zadetki v polno na ciljih so bili lahko opazovani.

Bombe na Anglijo

Berlin, 12. dec. DNB. Nemška bojna letala so napadla v noči na 11. decembra vojaške cilje v južnovzhodni Angliji, predvemi severno od Temize. Pri tem so deloma v nizkem poletu bombardirala tudi vec letališč. V večernih urah pri mesecni izvedeni napadi so dobro uspeli številni zadetki v polno na ciljih so bili lahko opazovani.

Bombe na Anglijo

Berlin, 12. dec. DNB. Nemška bojna letala so napadla v noči na 11. decembra vojaške cilje v južnovzhodni Angliji, predvemi severno od Temize. Pri tem so deloma v nizkem poletu bombardirala tudi vec letališč. V večernih urah pri mesecni izvedeni napadi so dobro uspeli številni zadetki v polno na ciljih so bili lahko opazovani.

Bombe na Anglijo

Berlin, 12. dec. DNB. Nemška bojna letala so napadla v noči na 11. decembra vojaške cilje v južnovzhodni Angliji, predvemi severno od Temize. Pri tem so deloma v nizkem poletu bombardirala tudi vec letališč. V večernih urah pri mesecni izvedeni napadi so dobro uspeli številni zadetki v polno na ciljih so bili lahko opazovani.

Bombe na Anglijo

Berlin, 12. dec. DNB. Nemška bojna letala so napadla v noči na 11. decembra vojaške cilje v južnovzhodni Angliji, predvemi severno od Temize. Pri tem so deloma v nizkem poletu bombardirala tudi vec letališč. V večernih urah pri mesecni izvedeni napadi so dobro uspeli številni zadetki v polno na ciljih so bili lahko opazovani.

Bombe na Anglijo

Berlin, 12. dec. DNB. Nemška bojna letala so napadla v noči na 11. decembra vojaške cilje v južnovzhodni Angliji, predvemi severno od Temize. Pri tem so deloma v nizkem poletu bombardirala tudi vec letališč. V večernih urah pri mesecni izvedeni napadi so dobro uspeli številni zadetki v polno na ciljih so bili lahko opazovani.

Bombe na Anglijo

Berlin, 12. dec. DNB. Nemška bojna letala so napadla v noči na 11. decembra vojaške cilje v južnovzhodni Angliji, predvemi severno od Temize. Pri tem so deloma v nizkem poletu bombardirala tudi vec letališč. V ve

Zmagovit pohod domobrancev skozi Ljubljano

Velike množice so jim povsod prijevale mogočne in navdušene ovacije

Ljubljana, 12. decembra
Današnja nedelja je zblžila belo Ljubljano in slovenske domobrane morda bolj kakor vse, kar je bilo doseglo o tem izrečenega ali napisanega. Čete slovenski moži in ženske v novih domobranci krojih so korakajo skozi Ljubljano bodro in odločno ob trdih udercih ob mestni tlak in lepo plesajo na ustih — in Ljubljana je odpevala po pohodu svoje legije s toplimi pozdravi, s cvetjem in z ostrimi vzklikami zoper komunizem. Obhod domobrancev je tako v petih urah zavojeval Ljubljano, še bolj zavječal na prav dostavnost način in za trajno.

Po vojaški točnosti so nastopili domobranci svetega pohoda ob 10.45 izpred postopja bivše crnčinske šole na Ljubljanskem polju. Ko je prijezdilo čelo sprevoada pred carinarnico in so na trdih tleh začeli odmetati korak prve čete, je tam zbrana velika skupina gledalec sporočila svoji prvemu vojskovičju, živ in prisrčen, ter jih obslula s cvetjem. Treba je takoj ugovoriti, da so domobranci vse presenetili po okusnosti in smrtnosti in formi, po zgedenem redu in izravnosti, po enakemernu ubranem koraku in po zbrani resnosti, ki izda pravljeno vojsko.

Ni dvoma, Slovenec je dober vojak. O tem nas je domobranci pohod mahoma preprčil. Saj se pokret prva v za prav razvija Šele nekad tečno, pripadnost letnem komitetom in stanovjem je različna — in vendar je že vse enotno, kakor da imamo domobranci formacijo že dolgo & sa. In medtem ko so nas čete preprčale o vseh pravilih vrlinah, ki se zahtevačo od pesadije, je pa bila nemala senzacija dnevnega občeda — naša domobraska artillerija. Nastopila je sticer v manjšem številu kakor pesadija, toda pod lajhi Ljubljani dokaz in poroštvo, da je organizacija našega domobranstva vsestransko zajeta.

Legla koraka... Zašla je s Martinskimi cestami na Cesto soške divizije. Naraščajo grude in skupine, a prvo zmagoščanje je pred glavnim kolodvorom. Na širokih plaznicah je zbrana pisanca množica meščanov in delčanov. Pozdravljajo, vkljukajo:

— Živeli slovenski domobranci!
— Živeli naši rešitelji!
— Smrt rdečemu rasljiju!

V osrčju mesta

Čete po korakaju mimo in udarne v petju svoje hände. Že je zavila na Dunajsko cesto, pohod gre v srce Ljubljane. Postel je mogoden in ovaj. Na obrežnih straneh Dunajske ceste se boj in bol zgoščuje sploh, na prostrem Ajdovščini pa je že prava gneci.

Glejte, že prihaja! — si vzlikajo ljudje. Bolj in bolj se blža častno vojaštvo — trdne nemške častniki na konjih — nato poveljnik prve čete, potem druga četa, jedeci konji, t-povi, konji, topovi, posadka in njih vozovi s streljivo, potem pa spet četa za četo. Ko se med pozdravi občinstva prizlajoča A' dočni ni, pritele med njih novi šenki. Družbu začeti deklet — gotovo so dijakinja — je bila pravljivala lepe šopke na geljčkov in pestrega jesenskega cvetja. Zdaj pristopajo h castnikom in brambovecem in veselje zažari na obrazih pod mrkim delčanjem. Otoček dalje je vedno več evropskih pozdravov in klonje so kar vidno poživljene z nežnim pestrim okrasom.

Opozorilo!

Opozorjamo p. n. konzumente, da Sedlar Ivan, lastnik tovarne hranil "Sladca", Ljubljana - Moste, stavlja v promet škatle z napisom »Prav Francov dodatek kavje po 1/2 kg, katere pa ne vsebujejo našega izdelka. Te škatle se razlikujejo od naših originalnih škatel samo po barvi mlitnčka na sprednjem strani škatle. Na naši originalni škatli je nameček mlitnček temnomodre barve, terite iste temnomodre barve kot sta dva trakova in površina, na kateri se nahaja ime »Francske na sprednji strani škatle, dodim je na škatlasti, ki jih je stavljal v promet Sedlar Ivan, barva mlitnčka črna, a trakova in površina pa temnomodre barve.

Škatle Sedlarja Ivana sploh ne vsebujejo niti najmanjšega odstotka citirke, temveč se napolnjene z neko drugo meščano.

Proti Sedlarju Ivanu smo radi gorila uvedli sodni postopek.

FRANCK INDUSTRIJA KAVOVINA
D. D., prej Hinka Francka Sinovi
d. d. Zagreb

Pred pošto. Tisočglava množica je napolnila pločnike. Vzkrki v pozdrav domobrancem in proti komunizmu se zgrinjajo hrupno, vedno glasnejše, rasto in polagoma pojemanje, ko so že vse kolone zavile na ulico 3. maja in nato na staro Bleiweisovo cesto. Tam dolj pred Narodnim domom in pred vhodom v TV voli je špalir spet zgoščen, v velike skupine.

Pred presidentom generalom Rupnikom

Na Bleiweisovi cesti pa so seveda najznačilnejši prizori pred vladno palačo. Prednike divizijski general g. Leon Rupnik je stopil na balkon, da pozdravi svoje mlade tovariše. Castitljivemu, izkušenemu vojščaku je to praznik ponosa in veselja, ki ga ne taji. Prav tako živabno razgibanja je vsa ostala družba predstavnikov na balkonih in oknih vladne palače. A spodaj na pločniku je mladina, ki burbu pozdravlja predsednika in domobrancem. Gredo mimo kakor izklesani. Za njihovim trdim korakom pa odmeva topot konjinskih kopit in ropot topovskih koles. Zdaj prikoraka zaključna četa. Mladi poveljnik je zapovedal pozdrav na levo — in obrazi se v mimohodu zazroči v generala Rupnika, ki jim odzdravila z obema rokama, vesel ponosen in zadovoljen.

Na Kongresnem in Marijinem trgu

Legija je objela Ljubljano še po Rimski cesti in nabrala mnogo pozdravov, zlasti pred Dramo in v Gradišču, nato pa se je razdelila kakor nezadržen hudočnik čez Kongresni trg. Balustrada nunske cerkve je polna, od tod je posebno lep pozdrav čez trg, vzdolž roba Zvezde pa je polno mladencev, ki spričeno daje duška svojemu navdušenju za slovensko brambovstvo. In

Litva odločno odprtlanja komunizem

Kovno, 10. dec. DNB. V vrsti litvanskih protestnih zborovanj je bilo tudi v okrožnem mestu Tašinu zborovanje proti Staljinovemu sklepu z dne 27. novembra. Po pozivu župana Smilgisa, naj stopi vse v boj proti boljševizmu, je govoril Jasutis, eden izmed udeležencev svetovne vojne. Predvsem se je pritoževal nad vlogo židov v Litvi. Zaskrbišči jih z besedami, da so bili vprav židje eni, ki so hoteli za vlado tovariša Stalina L'tvo znova izkoristiti in »osvoboditi« Laurima Vicu, ki je pribral, že je prihajal iz Sovjetske zveze, je priskrbel, kako se bilo razmere, ki jih je našel kot župan Novorossijska pri vkorakanju nemških čet v to mesto: Kraji je imel 126.000 prebivalcev. Po odhodu Ščetinov je bil ostalo le še 74.000. Vsi drugi so umrli od lakote ali pa so bili postreljeni in usmrčeni. Pač pa so v mjeru potopili 100.000 ton rža, mokri, konzervi, živine in drugih živilenskih potrebsčin. Te obupne razmere, ki nastanejo povsod, kamor stopijo boljševiki, se ne smejo nikdar več ponoviti v naši deželi. Isteča mnenja so bili tudi vsi zborovalci, ki so zaradi osebnih izkušenj in lastnega trpljenja soglasno izrazili svoj odpor proti boljševiški samovolji.

Obnova zasebne prenosti na baltskih kmetijah

Riga, 11. dec. DNB. Po predtakah o stanju vrnitve pravne lastnine kmetij v baltskih deželah je bilo do 1. oktobra 1943 na Letonskem vrnjenih v zasebno posest 35 tisoč 635 kmetij, to je 15,5% vseh posestev. Od tega časa do danes se je ta območek zvišal že na blizu 25%. Na Estonskem je bilo do 1. oktobra t. i. repravljanih 10.723 kmetij, to je 10%. K tej stevilki je treba dodati 9520 nadaljnjih kmetij, vrnjenih po 1. oktobru. V Litvi so z vračanjem kmetij začeli h kdo precej poznene kot na Letonskem in Estonskem, ker je bilo zaradi pomanjkanja zemljiških knjig lastniško stanje precej nejasno. Navlizice temu je bilo do 1. oktobra 1943 vrnjenih lastnikom 4683 posestev. Mesec, oktobra pa se je to število zvišalo na okoli 10 tisoč posestev. Repravljacija se bo v prihodnjem času v vseh baltskih deželah poščela, tako da bodo v dogledu časov vsi pošteni kmetje postali polnopravni lastniki svojih kmetij.

Mislite na tiste, ki se jim godi slabše ko vam! — Pripovedajte za Zimsko pomoč!

slovenskega domobranstva: če se nekateri starci oklevajo in si o teh rečeh niso na jasno, je mladina že spoznala, kam in kako je treba ubrati pravo pot v bodočnost. Proti komunizmu! K narodu!

Skozi ozko Wolfovo ulico se pretaka redka domobranec v Marijin trg, da spet zajame in osovi veliko množico gledalcev. Na Marijinem rgu je bila tako gneča, da se niso mogeli prebiti skozi njo. Tu je zmagoščanje doseglo svoj vrh. Vsa stopnišča v franciškanski cerkvi so bila kakor zivi grozdi, vse na okrog strnjene množice. Tisoči klubkov in robov so plapali nad glavami, gromoviti vzkliki so orili domobrancem v pozdrav, bedrilo in zahvalo. In ko je odšla zadnja četa, si je množica dala duska z mogočnim zborom, v katerem so vsi odkriti glav peli na redno himno.

Navedene ovacije so spremljale domobranci pohod tudi vse nadaljnje do četrte počitnice po Stritarjevi ulici, mimo škofije, ki je tja dol na Poljanje pa po Jeglevičevi cesti domov. Tudi tod so bili gosti špališirji v topoli pozdravi, saj je vsak del Ljubljane prispeval lep delež k skupnemu sprejemu, v katerem lahko zaključu podprtamo, da je bil v polni meri občudujoten in prepričen. In na tem velikem prijaznju, občudovanju in zaupanju lahko naše domobranstvo mirno dalje graditi tabor za brambo vseh poštenih, zavednih Slovencev, njih lepo in srečnejšo bodočnost.

Poziv domobrancem

Vsi, ki so se prijavili v domobranec, naj bodo vedno pravljivani, tako, da se v roku 24 ur javijo v svoje elnicne, aki bodo poklicani. S seboj naj prinesejo jedilni pribor in pribor za britje.

Filmski pregled

Matica: »Ženske so boljši diplomatični.« Barvni film. Snov je zajeta izza idiličnih časov preteklega stoletja, ko so še podrine nemške knezve »vodile vojne ali pa reševalne medsebojne spore po diplomatski poti«. Danes se nam zdijo seveda takti podvigi od sile očim, opečetni. Prav zato si je izbral avtor filma tako snov, ker je hotel ustvariti lahek, zabaven film v operetnem slogu, v katerem se lahko Marika Rökk napoje in naplesne in kjer Wily Fritsch lahko postavi svojega postavnega ritmojstra poleg sluge Rudolfa Carla in drugih več ali manj zavrnih figur. — Druga plat filmata je pa barva. Je to prvi film Ufne barvne proizvodnje po postopku »Asfacolor«. Ne moremo na tem mestu podrobnejje razpravljati o vprašanju barvnega filma, kjer se zanimalo, najde v »Razgledniku« daljši članek o barvnem filmu in o raznih tehničnih postopkih. Omenimo naj le, da zavzetje barvni film, aki naj podira pravilne barve, pri projekciji intenzivno belo luč, torej visokointenzitno običajno!

Sloga: »Iluzija« (Ufa). Priljubljena tragedija Maria (Brigitte Horney) je tako udana svoji umetnosti, da se zaradi nje noče vezati in skleniti zakona s prijateljem Petrom, ki jo obožuje in ki ji pokloni posestvo na deželi. Tja se Maria odpelje z gručo gledalcev tovarisev in v same sklene tudi po njihovem odhodu preživeti svoj odmor. Tu spočna svojega novega sošeda (Johannes Heesters). Vsi predstodki so pozabljeni, ko se vzljubita in zaročita. Uživata lepoto poletja in sreča, dokler ne pride na obisk Peter, ki prinese s seboj pogodbo za ono veliko vlogo, katero si je Maria že toliko časa želela igrati. Ko jo prelistava, jo začne zopet gledalci vse bolj in bolj priklepati nase. Po huden duševnem boju pretreza zaroko s Stefanom in mu dopove, da je bila vse sreča le iluzija, nakar se zopet povrne v svoje prejšnje. Talijan posvečeno življenje.

Union: »Moja ženka Rezika« (Tobis).

Okojje: prav moderno, velemestno. Pravkar ozetenemu pisatelju (Hans Söhner) se pade nič več tragičnega na um, odkar živi poleg njega ljuba ženica (Elfie Mayerhofer). Ko opise slednji svoj lasten zakon in to kar v vsemi podrobnostmi, je njegova sicer tako preprosta ljubeča ženica do skrajnosti užaljena in hoči zapustiti svojega moža. To pa preprečijo razni »prijetljivi« in »prijetljice«, čeprav nehotne. Razna, več ali manj verjetna filmska naključja pripeljejo končno zakonca spet v objem, za nameček pa objavi še »vzpostredni parček« svojo zaroko.

V Matici in Unionu teče v predsporednu še kratek film o ranžiranju tovornih vlakov nemških državnih železnic.

stavi visoko stopnjo umetnostne dogmatnosti.

Žal je bil obisk občinstva pri premieri razmeroma slab. Verjetno je nedavni Miklavž Ljubljancanom primerno olajšal žepe. »Cvrček za pečjo« je idealna predstava v prebočenem času, zmerom iznova bo ljubezni »Cvrček« privabil občinstvo in ga osrečeval s svojim vnetim požljajem spominja na idilico življenje v starih, dobrih časih.

Tudi Verdijeva »Traviata« ne more nikdar izgubiti svojega čara, svoje neizčrpne pravljavnosti. V sredu je bila Violetta I. Ribičeva. V prvem dejanju, katerega poglavljaju nosilka je Violetta. Je mestoma popuščala, kar je sprito izredno napornega dela povsem opravičljivo. Toda v naslednjih treh slikah se je krepko opomogla. Njeni speti razočaranja in odpuščanja so bili povsem zadovoljivi. Ribičeva razpolaga z dobro solanim sopronom, ki je tudi koloraturo prožen ter uporan. Njena Violetta je vzbujala sočutje in usmiljenje. V splošnem je bila njena kreacija preprljiva in pozitivna. D. Čuden se je kot Alfred polno razveljal. Alfred je njegova najučinkovitejša podoba na ljubljanskem opernem odu. Njegov lirski tenor, ki je najčestejši v višjih (toda ne najvišjih) legah, se je v posameznih dvojepivih prijetjih usoglašal s sopronom I. Ribičeve. V Janko pa je kot sijajan G. Germont spet doživel ogrevit aplavz po odlično odpetem znamenitem očetovem tolaičinem spisu. Tudi ostali sodelovali so se uspešno uvrstili v krog izvajalcev.

Omeniti je še intimno nenapovedano pravljivo 25letnico uspešnega umetnostnega delovanja gledališkega igralca in režisera Edvarda A. Rakarjeve.

Režiser C. Debevec si je prizadeval, da bi vse to ozračje prevzel dih nekome domače toplotne, iskrene prisotnosti, prave božične blagovnosti, simbolizirane v srečnosnem cvičkovem oglašanju. V duhu selekcije je pritegnil najboljše dramske oblikovalce, ki so dali pred-

Mrtvi poz valo

Drugi mesec je potekel od tiste grozne, krvave noči v Kočevju, ko je med dvanajstimi in triajstimi oktobrom prenahalo bilo sredstvo stotin naših najboljših. Iz kočevskih zaporov so komunistični rabli odvlekli tisto noč na stot svojih ujetnikov z Grčaric, s Turjaka in od drugod in jih v bližnjem Mozlju pomorili. V naslednjih dneh in tednih so pomorili še nešteč drugih svojih ujetnikov, katerih imena niti niso še vsa ugotovljena. V torki zjutraj ob 8. bo v cerkvi sv. Jožefa v Ljubljani slovensa maša zadušnica za vse te kočevske žrtve.

Junaki z Grčaric, s Turjaka, iz Kočevja in Mozlj, z Dan in Travne gore, iz Velikih Lašč, Ribnica, Grahovega in Osolnika, iz vseh drugih znanih in neznanih grobišč so padli, ker so v tistem času kot pojav poštenosti in trezrosti križali pot in načrte uničevajoči sili mednarodnega komunizma in pretili radi svojega narodnega in čovečanskega idealizma emajati temelje na lažnih predpostavkah grajenje stavbe na največjih nasprotnikov slovenskega naroda.

Padli so, ker se njih z bratovsko krvjo omadezavani nasprotniki hoteli uničiti vse, kar se še ni odgovaralo svoji narodni in človečanski časti, da bi tako neoviran zagospodavati nad narodom, ki je zaradi njihove zaročne utrpelje že do takrat hekatenute žrtve.

Pretresa nas je njihova smrt, tolažilo pa nas je upanje, da bo njihova najvišja žrtve opomin vseemu narodu, naj se zamisliti v usodo, ki mu je nakazala njihova smrt, naj se iztrezni in v obsođbo odvrene s strahu strahovalcev.

Slovenski kmet, ki je v svojem skromnem čustvovanju komaj razumev vse dogajanje

Tobak je žlahtna travca...

Stara pravda med zagovorniki in nasprotniki kajenja — Ali je tobak samo grda razvada ali resnična potreba — V vojnem času je vedno več kadilcev

Kajenje je baje razvada. Odkar človeštvo pozna tobak, so na protniki kajenja govorili, kako nesmiselno, škodljivo, nemuno in nerazumljivo je puhanje tobaka nega dnevi; obojsajo so kajenje kot najgršo razvado, kot nekakšno razuzdanost in moralni razvrat. V začetku, ko se je tobak še začel uveljavljati v Evropi, je bila dočetena celo smrtna kazen za kajenje, če zgodovina ne laže. Tudi dandanes nekateri še vedno očajajo kajenje ali vsaj pomilujejo kadilce kot sužnje nerazumljive strasti. Vendar kaže, da so zdaj nasprotniki kajenja v tako neznanini manjšini, kadar da jih sploh ni; ne stejejo in na nje se nihče ne ozira. Da so med ljudimi tudi nekadilci, pričajo le še napisi v dvoranah, pri brivcih, v tramvajskih vozovih in na vlaku. To je menda še spomin na nekdajne pravice nekadilcev na en splošen odpor proti kadilcem, ko je veljalo kajenje za greh in javno poohujanje. Vedeti moramo, da je kajenje v starih časih budilo poohujanje ter da so ga tisto dovoljevali le na domovih in sploh na skritem. Zato je bilo včasih prepovedano tudi kajenje na prostem. V francoskih časih je ljubljansko županstvo prepovedalo kadit na ljubljanskih ulicah smotke in nezaprti pipe. Vendar je bil to predvsem varnostni ukrep pred požari, čeprav so se še vedno zgražali češ, kako nespodobno je javno kajenje.

Živčna hrana

Vsek kadilec zagovarja svojo »strast«, češ kajenje spada med neobhodne človeške potrebe; kakor človek je in piše iz telesne potrebe, tako mora kaditi še iz vede potrebe, kajti kajenje je živčna hrana. Morda človek lahko pogreša duševno hrano, ne more pa pogrešati živčne hrane. Brez živev pa ni mogoče živeti; če živci ne prejmejo, kar jih gre, se uprejo in nočijo delati. Primerno delovanje živev je pa prav tako potrebno, da človek lahko dela telesno ali duševno. Toda ne le, da lahko dela; da lahko sploh misli, da lahko prenaša življenje ter da se mu zdi vredno živeti. Stvarnost življenja je baje nezorna, če ni ovita v tobaci dim. Kajenje torej ni le puha, nesmiselna razvada kakor na primer griznjenje nohtov ali pljuvanje po tleh (čeprav se navadno držijo napis: Ne pljuvaj na tla! — Kaditi prepovedano!)

Kaj pravi nekadilec

Nekadilec kljub temu ne more razumeti nekadilca; prizna sicer, da je kajenje živčna hrana ter da kadilec »ne more živeti« brez tobaka. Toda brez tobaka lahko živi in nekadilcev, in sklep se mu zdi povsem logičen: če lahko pogrešam tobak jaz, zakaj bi ga ne mogel tudi kdo drug? Tobak pa prav lahko pogreša, ker se ni navadil kaditi. Kajenje je torej le privajena potreba, ali kakor se temu pravi z drugo besedo — razvada. Kdor živev ne navadi na tobak, mu tudi ne bodo zahtevali tobaka. Kdor se ni navadil kaditi, bo delal tudi brez tobaka. Morda bo delal prav tako lahko kakor kadilec, odnosno še bolje, ker se med delom ne bo mudril s kajenjem. Razen tega bo nekadilec tudi bolj zdrav ter bo zaradi tega boljši delavec od nekadilca. Kadilcev naj torej pripisuje sam sebi težave, ki si jih je napokal. Ko je zacet kaditi, je pač lahko sprevred, da mu teži živci niso zahtevali tobaka ter da se mu je organizem celo upiral; sprevred je lahko, da je tobak škodljiv ter da vsebuje v resnicu strup, kajti pojavijo se značni znaki zastupljenja, ko začne kaditi nekadilcev.

Opustite kajenje!

Nekadilec prihaja torej do zaključka, ki se mu zdi tudi povsem logičen: Kadilci naj opuste kajenje! Tu se pa kadilec in nekadilec odločno razhajata. Kadilec je povedal, zakaj kaditi ter da se mu kajenje zdi prav takoj potrebno kakor jed in pijača. Nekadilec pa mu vendar noč povsem verjeti. Ne more ga razumeti, da se je tako prepustil svoji strasti. Še vedno misli, da se je kajenje mogoče odvaditi, če bi kadilec le hotel; nekadilcu se zdi, da se kadilec le izgovarja, češ, ne morem živeti brez tobaka. Tobak ga je samo preveč zaslužil, da sploh več ne misli na upor. Zato je našel izgovor, da je tobak v resnicu potreben ter celo koristen: da izpodbuja njegove živce pri delu in da mu nudi iluzijo, ki bi se mu brez nje zdelo življene pusto. Tako je pač, da se kadilec in nekadilcev ne bosta mogla nikdar povsem razumeti, kakor se ne moreta abstinent in pijačec.

Ali se kajenja lahko odvadi?

Nekadilec sploh ne vedom, da se je kajenja lahko odvaditi, ker pač ne pozna

Vladimir M.:

Konj

Stranska ulica se je precej strmo dvigala proti glavnemu cesti. Cestišče je bilo razrito, le tu pa tam posuto z debelim kamenjem, a hodnikov za pešce prav za prav ni bilo. Klanec, ki je bil na spojinem koncu zanemarjene, preteklost hranče ulice komaj vilen, se je rahlo dvigal, in pri spoju z glavnim cestom, široko in ravno, je bila njegova strmina obutvana.

Star konj, ki je bil suh, da je bil bolj okostenjak podoben kakor živemu bitju, je vlekel navzgor težko obložen voz. Voznik je sedel na svojem mestu in od časa do časa z bicem zamahtnil po trudni živali. Bil je mož srednjih let, oduren in grč, in, po kretanjih sodeč, pijač...

Kadar je konj privlekel težko bremę do vrha ulice, tako da je s sprej nimi kopiti že udaril na gladko cestu še velike ceste in ukresal iskro, se je ustavil.

Voznik je grdo zaklel in začel besno udrihati po nemočni živali. Konj je zbral že davno izčrpane moći, potegnil, se vzpel na zadnji nogi — in padel...

Iz smrdečih ust so se usule kletvice kakor plaz kamenja čez pečine...

A na teh ležecih žival se ni zmenila zanje... Udočno je legla na bok in položila trudno glavo na trdo blazino. Dihala je sumkovito in pri vsakem vlivu so se ji suha rebra še ostreje zarisala...

Pijan voznik je zazordanil nekaj nemumivih besed in zanahajil lezel z vez-

vseh tistih lokavosti nikotina, s kakrsnimi i da je zaslužil kadilca in mu vsili celo drug nazor o življenju. Sicer pa ne kadilci, da so se že nekateri kadilci odpovedali svoji kadilski strasti. Kar se je pa posredilo nekaterim, bi se lahko vsem. Toda prav to se ne posreči vsem, kar se je le nekaterim. Menda se je že sleherni kadilci vsaj enkrat v življenju odpovedali tobaku ter prisegel, da ne bo več nikdar vzel v usta cigarete. Med kadilci pa pa razlike. V vseh se ne razvije enako kadilski strast, saj so organizmi pač različni. Prav tako kakor si alkohol zaslužni nekateri pive, da brez njega v resnicu ne more živeti, pa tudi ne umreli, med tem so drugi prijatelji »kapljice« sicer namreč dobiti v usta cigareto. Med kadilci pa pa razlike. Kadilci pogosto zagovarjajo tobak, češ da bolj pozivi človeka, ki je lačen ali sicer telesno izčrpán, kakor bi ga krhu. Mnogi kadilci, ki so prestali prvo svetovno vojno in ki so postal med njo strastni prijatelji tobaka, radi pripovedujejo, kako jim je tobak pomagal prenašati največje napore, ko se niso mogli krepiti z nobenim drugim okreplilom. Mnogo laže so pogresali kruh kakor tobak. Cigaretu se jim je zdale dragocena in marsikdo je dal rad za njo tudi po nekaj hlebec kruha. Pogosto so si tovarisko delili po eno samo cigareteto. Če je pa bilo kadilcev vendar preveč, so uradili razdelitev tako, da je vsak kadilec potegnil vase nekaj »dimov« in jih je zadrževal v sebi. Cigaretu je romala od ust do ust in skrbno so pazili drug na druga, da se niso ospelarji za »dim«. Čeprav jim je to kajenje nudilo mnogo premalo, vendar bi se ga ne mogli odpovedati in v njem je bila še tem večja blaženost, ker se nekako zavestno ter zbrano krepilo najmanjše oblačke kobačnega dima. Če so bili lačni, so tudi glad uteli s cigareto brez kakor bi s premalim koščkom kruha. Prav zaradi tega so kadilci, ki so se navadili kaditi pri vojakih, ostali najbolj zvesti privrženci tobaka tudi pozneje, zlasti tisti, ki so morali iskati v času pomanjkanja janž nadomestilo v bukovem listju in raznih travah.

Nikar se ne navadi!

Tobak je zelo nedolžen izkušnjavec; kdo bo mogel verjeti, da je nikotin tako nevaren, ko pa ce pa celo sam opozori, ko začneš kaditi, da organizmu ne prija? Zdi se torej iskren, ko se prvči srčas in njim ter ti prav nič ne sili svojega prijateljstva in še manj si vsljube svojo oblast. Zato se nekateri nekadilci čudijo, kako se je sploh mogoče navaditi kaditi. Dokler ne poznajo nekateri kajenja, te tobak pač ne more mikati. Poklicati bi bilo treba na pomoč psihologa, ki bi morda povedal, da pri tem prihaja do izraza teorija o sugestiji mnogice. Ljudje, ki radi podlegajo sugestiji, začnejo kaditi samo zaradi tega, ker vidijo, da drugi puhanjo iz sebe tobaci dim. Bolj nezavestno kakor z jasnim predsedkom začnejo posmehati kadilce. Slabo jim je, vendar vztrajajo. Baje se navadijo kajenje prav zaradi tega, ker jim je bilo po prvi cigaretah slabo; sramujejo se namesto svoje slabosti ter se skušajo pokazati čim bolj junaska pred izkušenimi kadilci. Nekateri kadilci pripovedujejo, da so se navadili kaditi zgolj iz sramu, da niso bili kadilci. V družbi so jih ponujali tobak in sramovali so se, da bi ga odklonili. Pričivali so si prvo cigareteto in v tistem trenutku se je začela njihova kadilska kariera.

Mnogi so postali kadilci samo zaradi tega, ker so zahajali popivat. V pivski družbi ne moreš samo pitti. Nikotin se rad družbi z alkoholom. Nekateri začetniki kadilci, kadijo samo, ko posedajo v pivski družbi, seveda, dokler se na tobak ne navadijo tako, da ga ne morejo več nikjer in nikdar pogrešati. Posamezni se navadijo kaditi po nekaj cigaretah, drugi se pa navajajo tobaka, preden postanejo strastni kadilci, celo leto. Mnogi kadilci kadijo le eno vrsto tobaka odnosno cigaret, številjne pa vseeno, kaj kadijo, samo da se kadi pod nosom; seveda razlikujejo razne vrste cigaret po okusu in dajejo prednost svoji vrsti, toda glavno je, da imajo tobak. Nekaterim strastnim kadilcem se celo bolj prileže tobak, ki čim bolj peče, zato so za njene najslabše cigarete najboljše, kakor pri starem pijaču učinkuje samo špirit in sicer nekaj boljši vino plehko kakor voda. Poznamo pa tudi kadilce, ki se boje nikotina. Kupovali so raznokotinjene cigarete in preparate, ki so uničevali nikotin v tobaku. Pravi kadilci jih niso nikdar pristevali med sebe; to so v resnicu ljudje, ki niso kadilci, pa tudi ne nekadilci. Čudno je, da ne morejo več nikjer in nikdar pogrešati. Posamezni se navadijo kaditi po nekaj cigaretah, drugi se pa navajajo tobaka, preden postanejo strastni kadilci, celo leto. Mnogi kadilci kadijo le eno vrsto tobaka odnosno cigaret, številjne pa vseeno, kaj kadijo, samo da se kadi pod nosom; seveda razlikujejo razne vrste cigaret po okusu in dajejo prednost svoji vrsti, toda glavno je, da imajo tobak. Nekateri kadilci pripovedujejo, da so se navadili kaditi zgolj iz sramu, da niso bili kadilci. V družbi so jih ponujali tobak in sramovali so se, da bi ga odklonili. Pričivali so si prvo cigareteto in v tistem trenutku se je začela njihova kadilska kariera.

Mnogi so postali kadilci samo zaradi tega, ker so zahajali popivat. V pivski družbi ne moreš samo pitti. Nikotin se rad družbi z alkoholom. Nekateri začetniki kadilci, kadijo samo, ko posedajo v pivski družbi, seveda, dokler se na tobak ne navadijo tako, da ga ne morejo več nikjer in nikdar pogrešati. Posamezni se navadijo kaditi po nekaj cigaretah, drugi se pa navajajo tobaka, preden postanejo strastni kadilci, celo leto. Mnogi kadilci kadijo le eno vrsto tobaka odnosno cigaret, številjne pa vseeno, kaj kadijo, samo da se kadi pod nosom; seveda razlikujejo razne vrste cigaret po okusu in dajejo prednost svoji vrsti, toda glavno je, da imajo tobak. Nekateri kadilci pripovedujejo, da so se navadili kaditi zgolj iz sramu, da niso bili kadilci. V družbi so jih ponujali tobak in sramovali so se, da bi ga odklonili. Pričivali so si prvo cigareteto in v tistem trenutku se je začela njihova kadilska kariera.

V Benetkah so v stanovanjski četrti Baia del Re zidarij pred nekaj dnevi našli truplo 75letnega Leonarda Giosafatta. Na mrlju je bilo vse polno sledov z malih gledalcev. V bližini trupla so odkrili veliko gnezdo miši. Preiskava je pokazala, da je imel Giosafatto v podzemju skrit zavetnik. V Arsenyevu živi ženica, ki prebiva že 94 let v isti hiši. Starka se piše Hallouin, po količini pa je perica in steje 102 leti. Živi skupaj s svojo hčerko, ki je po letih tudi žarka, saj ima 81 let.

Darujte za Zimsko pomoč!

Pisarna »Zimske pomoči« posluje v Puccinijevi ulici 9/1. Prispevke sprejema Hranilnica Ljubljanske pokrajine na račun »Zimske pomoči«. Nakazila naj se izvršujejo na račun Poštno hranilnice: Pokrajinski podporni zavod »Zimska pomoč« ček. rač. 16580.

Kdor hitro da, dvakrat da!

Človekoljubna krvodajalka

Bolničarka Marta Pineaudova iz francoskega kraja La Rochelle je te dni 207. dneva rojstva svoje kri za transfuzijo ter rešila na ta način življenje nekemu bolniku. Pineaudova je zaradi čestega oddajanja sive krvi tako oblačila, da je njen življenje v resniči nevarnosti. Sest mladih deklek iz La Rochellea se je zavoljilo tega ponudilo, da doda bolničarki na razpolago potrebovno množino svoje krvi.

Misi uničile zaklad

V Benetkah so v stanovanjski četrti Baia del Re zidarij pred nekaj dnevi našli truplo 75letnega Leonarda Giosafatta. Na mrlju je bilo vse polno sledov z malih gledalcev. V bližini trupla so odkrili veliko gnezdo miši. Preiskava je pokazala, da je imel Giosafatto v podzemju skrit zavetnik. V Arsenyevu živi ženica, ki prebiva že 94 let v isti hiši. Starka se piše Hallouin, po količini pa je perica in steje 102 leti. Živi skupaj s svojo hčerko, ki je po letih tudi žarka, saj ima 81 let.

Skriv zaklad

V bližini Turina so našli v nekem skrivališču milijon lir v italijanskih bankovcih in 150 milijonov lir v francoskih bankovcih. Policija je denar zaplenila ter ga izročila na razpolago policijskemu ravnatelju v Turinu.

Novorojenec kot striček

Neka žena v Douaiju v severni Franciji je te dni povila svojega 19. otroka. Mati je starca 43 let, omorjena pa je že 23. let. Od 19 otrok, ki jih je rodila, jih je 13 pri življenju, med njimi sta bila tudi dvakrat dvojčka. 19. novorojenec je prišel na svet kot striček, kajti njegova najstarejša sestra je že mati dveh otročičkov.

94 let v isti hiši

V Arsenyevu živi ženica, ki prebiva že 94 let v isti hiši. Starka se piše Hallouin, po količini pa je perica in steje 102 leti. Živi skupaj s svojo hčerko, ki je po letih tudi žarka, saj ima 81 let.

Vezir kalifa Mustafe je premagal Gika in njih kralja. Ukažal ga je pripeljati k sebi in ga vprašal kaj priča od zmagovalca.

»Ce se vojskuješ ko kralj, me ubij,« mu je odvrgnil kralj. Turški vojvoda ga je poslal domov brez odkupnine.

Friderik III. s primkom Lepi, naslednik cesarja Albrehta I. je vzkliknil, kdo so mu odnesli.

»Da ostane drugo prostro za toženca.«

Cesarja Avgusta je presestilo, da sta si bila z nekim kmetom nenašadno požlobna.

V Šali ga je nekdo vprašal, če je prihajala njegova mati večkrat v Rim.

»O, ne,« je odgovoril kmet, »ne mati, temveč oče je zahajal v Rim.«

Slavni slikar Michel Angelo je naslikal na svoji sliki »Poslednja sodba« med pojubljenimi nekega kardinala, ki mu ni bil naškonom. Naslikal ga je tako natankom, da ga je vsak na prvi pogled spoznal. Kardinal je slikarja tožil pri papežu Klementu VII., ki ga je zavrnili.

»Jaz lahko rešim ljudi iz vic, iz pekla pa ne.«

tudi nekaj časa za sam nakup, ne le za kajenje. Toda tudi s tobakom je tako kadilci z vsemi dobrinami, da ga ljudje začnejo pretirano čistiti prav tedaj, ko ga

Poezija živega srebra,

žlikrofov in idrijskih čipk

Pokrajina ob prijazni Idriji je bila naseljena že okoli leta 1000. Tukaj sredi gor na hribov je domovina knapov in živega srebra, žlikrofov in čipk. Po vsem tem in se drugem je zaslovela Idrija. Njenime se je razširilo po vsem svetu. Predvsem nas zanimalo živo srebro. Kdo ga je odkril?

Sodar odkrije živo srebro

Stevilni raziskovalci so glede odkritja živega srebra različna mnjenja. Valvazor zatrjuje, da je našel živo srebro po najlepši okoli leta 1497 neki kmet iz bližnje idrijske okolice. Po drugih ugibanjih je opazil živo srebro ob bregovih Idrije že štiri leta prej neki Virgilij Formentini iz Cedada. Med ljudstvom pa je ohranjeno ustno izredilo, ki nam pripoveduje sledoč zgodbo:

V idrijski okolici je živel sodar. Prežival je sebe in svojo družino z izdelovanjem različne lesene posode. Bilo je nekoga večera, ko je šel namakat leseno posodo k studencu. Naslednje jutro pa posode ni mogel niti premaknuti. Opazil je na njenem dnu neko svetlo snov, podobno tekočemu srebru. Šel je k nekemu zlataru v Skofijo Loko, pri katerem se je hotel poučiti, kaj je dočela tekočina. Zlatar mu je pojasnil, da gre za živo srebro. Bil pa je sodar toliko previden, da ni pogadal zlataru, kje je odkril dragoceno tekočino. Ko pa se je vrnil domov, je srečal nekega vojaka Kacijana Anderleta. Temu je sodar vse zaupal. Izvabil mu je skrivnost o najdižem živem srebru. Anderle se je brž lotil dela, najel je delavce, ki so pričeli kopati živo srebro.

Odtlej se je nadaljevalo kopanje živega srebra z zelo različno srečo. Gospodarji so se menjavali. Idrija je srečno preživela avstrijsko, beneško, truktatno francosko, in nato ponovno avstrijsko dobo. V dohričnih časih je kopalo živo srebro 900 delavcev v 14 nadstropjih do globine 362 metrov. Idriji se scheta pod začetek nemške vojske nova, lepa bodočnost.

Idrijska specialista: žlikrof!

Idrija je ves čas svojega obstoja in razvoja ohranila svoje lepe tradicije. Omeniti je predvsem znamneni vsakoletni ahacijski spredvod dne 22. junija v spomin na dan, ko je bila odkrita bogata žila živega srebra. V predvojnih časih je Idrija na zelo slovesen način praznovala god sv. Ahaca. Tedaj je bilo vse mesto v zelenju, mlajih, cvetlicah, prazničnem okrasju. Dopolne je bil spredvod od cerkve sv. Barbare, opoldne pa v veliki ljudski veselicu, ki je privabila nepregledne množice ljudstva iz mesta ter okolice. In tradicionalna ljudska veselica, ki je pa zadnjega leta ni bila, je bila zmerom predvsem v znamenju neizgubljenih, okusnih »žlikrofov«, slavnih, okusnih idrijskih specijalitet, brez katere si Idrije ter Idrijčanov ne moremo misliti.

Klekljanje, idrijska narodna umetnost

Tradicija čipk in klekljanja

Končno ne smemo pozabiti v zvez z idrijskimi tradicijama kopanja živega srebra ter žlikrofov na tretjo tradicijo, ki je tudi pomagala širiti slovesa tega mesta. Tudi ta tradicija prehaja od roda na rod, razširjena je v bližnjih okoliših Cerkev in Trnovega, pa tudi na Boštanjem. To je tradicija čipk in klekljanja, ki je prevezla obliko čvrsto zasidrane in odileno uspevajoče domače ter hišne obrite. Idrijske šoloobvezne dekllice se marljivo seznamajo s klekljanjem in čipkarstvom že v šoli. One, ki kažejo za to posebno na-

darjenost in zanimanje, se pozneje v posebnih tečajih lahko izpopolnjujejo. Smotreno čipkarstvo se je prilenilo za Marije Terezijo, ko je bila nastavljena na idrijski sol. Posebna učiteljica za pletenje čipk. Prva je prilenila učitje idrijske žene v vezenu čipkarskih okrasov žena nekega češkega rudniškega uradnika. Kakovost idrijskih čipk se je zmerom bol izpopol-

1819. v Lomeh pri Čremu vrhu. V občini Črni vrh se je rodil tudi ustanovitelj »Dom in Svetek« dr. František Lampe, v bližnji občini Ledina pa 1. 1816 rodoljub Ledinski, s pravim imenom Anton Žakelj, pisatelj in pesnik, ki je sodeloval od leta 1844 dalje v Bleiweisovih »Novicah«. V tako zvanem Zaspani grapi št. 235 v Idriji pa se je rodil 1. 1814 pesnik Franc Svetičič, ki je ob

Idrija: realka, nad vhodom Vegov kip

njevala, tako da so zaslovele po vsem svetu. Povpraševali so po njih v nekdaj Avstriji, Rusiji, tudi po drugih evropskih državah in celo v Ameriki. V dohrih letih je bilo navezenih čipk v vrednosti skoraj četrto milijona avstrijskih kron. Najboljša organizatorica idrijskega čipkarstva pa je bila nedvomno Ivanka Ferjančič, prva učiteljica idrijske čipkarške šole.

Domovina knapov...

Občina Idrija šteje okoli 10.000 prebivalcev, mesto samo nad 6000 prebivalcev. Leži ob obenih bregovih Nihove, pritoka Idrije. Prvi vtiči vzbujajo silost s Tržcem in deloma tudi s Tribovjani. Idrija je resnično značilna naselbina rudarjev in delavcev, trgovcev in obrtnikov. V času, ko se ni bilo odkrito živo srebro, so tukaj obdelovali kmetje plodno zemljo. Danes so se samo stari kmetije. Vse ostale so utonile v morju prodirajoče industrializacije. Zgodovinski simbol Idrije je starostlavni grad iz 16. stoletja.

Od leta 1901. je bila v Idriji realka, ki pa je bila leta 1923. ukinjena. Sočasno je bila otvorjena na videnski realki nižja tehnična šola in slovenski učni jezikom, ki pa je izgubila za Idrijo svoj pomen. Dne 30. septembra 1919. je bila ustanovljena nižja gimnazija. Dne 27. septembra 1924 pa je bila ukinjena. Namesto ukinjene realke in gimnazije je bila ustanovljena trorazredna dopolnilna šola, ki se je spremenila v pripravljalno delovno šolo.

Idrija je imela nekoč tudi svoje stalno rudniško gledališče. Zadnji predstavi tam održali igralci ljubljanske drame pod vodstvom Danila (Antona Cererja). Idrijsko rudniško gledališče pa je delovalo leta 1905. žalostna usoda. Tedaj so namreč odstranili iz gledališča lože ter oder, vanj pa so spravili – gasilno orodje. V letih marljivega društvenega življenja je bilo sicer nadimo primerno nadomestilo.

Zlasti Spodnja Idrija je izrazita naselbina knapov. Znane so bile po tudi drugi okoljske naselbine. Naj omenimo Vojsko (1090 m), kjer je bila najvišja kranjska župnija. Črni vrh je zaslovel po svojem milen podnebju, ki je ustvarjal potrebne pogoje za razvoj bohnjiščice ter zdravilščice za pljučne bolezni. Ob reki Idriji je »drevje jezer«. V Ledinah je zelo razvito mlekarstvo, naseljene so bile že okoli 1. 1000. Tam ob bivši jugoslovenski meji pa je Godovič. Leži 600 m nad morjem. Tukaj je prehod iz Idrijske doline v dolino Plivke-Uanca-Ljubljance. Tukaj je tudi razvodnica med Jadranskim in Črnim morjem, ki gre po tej občini v dolžini 8 km. Ob septembrskih dogodkih je doživela ta naselbina usodno razdejanje zaradi lahkomiselnosti rdečih banditov, ki so v bližini tega kraja iz zasede streljali na nemške vojake.

...in znamenitih mož

V Idriji so se rodili številni znameniti možje. Naj omenimo Vojsko (1090 m), kjer je bila najvišja kranjska župnija. Črni vrh je zaslovel po svojem milen podnebju, ki je ustvarjal potrebne pogoje za razvoj bohnjiščice ter zdravilščice za pljučne bolezni. Ob reki Idriji je »drevje jezer«. V Ledinah je zelo razvito mlekarstvo, naseljene so bile že okoli 1. 1000. Tam ob bivši jugoslovenski meji pa je Godovič. Leži 600 m nad morjem. Tukaj je prehod iz Idrijske doline v dolino Plivke-Uanca-Ljubljance. Tukaj je tudi razvodnica med Jadranskim in Črnim morjem, ki gre po tej občini v dolžini 8 km. Ob septembrskih dogodkih je doživela ta naselbina usodno razdejanje zaradi lahkomiselnosti rdečih banditov, ki so v bližini tega kraja iz zasede streljali na nemške vojake.

...in znamenitih mož

V Idriji so se rodili številni znameniti možje. Naj omenimo Vojsko (1090 m), kjer je bila najvišja kranjska župnija. Črni vrh je zaslovel po svojem milen podnebju, ki je ustvarjal potrebne pogoje za razvoj bohnjiščice ter zdravilščice za pljučne bolezni. Ob reki Idriji je »drevje jezer«. V Ledinah je zelo razvito mlekarstvo, naseljene so bile že okoli 1. 1000. Tam ob bivši jugoslovenski meji pa je Godovič. Leži 600 m nad morjem. Tukaj je prehod iz Idrijske doline v dolino Plivke-Uanca-Ljubljance. Tukaj je tudi razvodnica med Jadranskim in Črnim morjem, ki gre po tej občini v dolžini 8 km. Ob septembrskih dogodkih je doživela ta naselbina usodno razdejanje zaradi lahkomiselnosti rdečih banditov, ki so v bližini tega kraja iz zasede streljali na nemške vojake.

...in znamenitih mož

V Idriji so se rodili številni znameniti možje. Naj omenimo Vojsko (1090 m), kjer je bila najvišja kranjska župnija. Črni vrh je zaslovel po svojem milen podnebju, ki je ustvarjal potrebne pogoje za razvoj bohnjiščice ter zdravilščice za pljučne bolezni. Ob reki Idriji je »drevje jezer«. V Ledinah je zelo razvito mlekarstvo, naseljene so bile že okoli 1. 1000. Tam ob bivši jugoslovenski meji pa je Godovič. Leži 600 m nad morjem. Tukaj je prehod iz Idrijske doline v dolino Plivke-Uanca-Ljubljance. Tukaj je tudi razvodnica med Jadranskim in Črnim morjem, ki gre po tej občini v dolžini 8 km. Ob septembrskih dogodkih je doživela ta naselbina usodno razdejanje zaradi lahkomiselnosti rdečih banditov, ki so v bližini tega kraja iz zasede streljali na nemške vojake.

...in znamenitih mož

V Idriji so se rodili številni znameniti možje. Naj omenimo Vojsko (1090 m), kjer je bila najvišja kranjska župnija. Črni vrh je zaslovel po svojem milen podnebju, ki je ustvarjal potrebne pogoje za razvoj bohnjiščice ter zdravilščice za pljučne bolezni. Ob reki Idriji je »drevje jezer«. V Ledinah je zelo razvito mlekarstvo, naseljene so bile že okoli 1. 1000. Tam ob bivši jugoslovenski meji pa je Godovič. Leži 600 m nad morjem. Tukaj je prehod iz Idrijske doline v dolino Plivke-Uanca-Ljubljance. Tukaj je tudi razvodnica med Jadranskim in Črnim morjem, ki gre po tej občini v dolžini 8 km. Ob septembrskih dogodkih je doživela ta naselbina usodno razdejanje zaradi lahkomiselnosti rdečih banditov, ki so v bližini tega kraja iz zasede streljali na nemške vojake.

...in znamenitih mož

V Idriji so se rodili številni znameniti možje. Naj omenimo Vojsko (1090 m), kjer je bila najvišja kranjska župnija. Črni vrh je zaslovel po svojem milen podnebju, ki je ustvarjal potrebne pogoje za razvoj bohnjiščice ter zdravilščice za pljučne bolezni. Ob reki Idriji je »drevje jezer«. V Ledinah je zelo razvito mlekarstvo, naseljene so bile že okoli 1. 1000. Tam ob bivši jugoslovenski meji pa je Godovič. Leži 600 m nad morjem. Tukaj je prehod iz Idrijske doline v dolino Plivke-Uanca-Ljubljance. Tukaj je tudi razvodnica med Jadranskim in Črnim morjem, ki gre po tej občini v dolžini 8 km. Ob septembrskih dogodkih je doživela ta naselbina usodno razdejanje zaradi lahkomiselnosti rdečih banditov, ki so v bližini tega kraja iz zasede streljali na nemške vojake.

...in znamenitih mož

V Idriji so se rodili številni znameniti možje. Naj omenimo Vojsko (1090 m), kjer je bila najvišja kranjska župnija. Črni vrh je zaslovel po svojem milen podnebju, ki je ustvarjal potrebne pogoje za razvoj bohnjiščice ter zdravilščice za pljučne bolezni. Ob reki Idriji je »drevje jezer«. V Ledinah je zelo razvito mlekarstvo, naseljene so bile že okoli 1. 1000. Tam ob bivši jugoslovenski meji pa je Godovič. Leži 600 m nad morjem. Tukaj je prehod iz Idrijske doline v dolino Plivke-Uanca-Ljubljance. Tukaj je tudi razvodnica med Jadranskim in Črnim morjem, ki gre po tej občini v dolžini 8 km. Ob septembrskih dogodkih je doživela ta naselbina usodno razdejanje zaradi lahkomiselnosti rdečih banditov, ki so v bližini tega kraja iz zasede streljali na nemške vojake.

...in znamenitih mož

V Idriji so se rodili številni znameniti možje. Naj omenimo Vojsko (1090 m), kjer je bila najvišja kranjska župnija. Črni vrh je zaslovel po svojem milen podnebju, ki je ustvarjal potrebne pogoje za razvoj bohnjiščice ter zdravilščice za pljučne bolezni. Ob reki Idriji je »drevje jezer«. V Ledinah je zelo razvito mlekarstvo, naseljene so bile že okoli 1. 1000. Tam ob bivši jugoslovenski meji pa je Godovič. Leži 600 m nad morjem. Tukaj je prehod iz Idrijske doline v dolino Plivke-Uanca-Ljubljance. Tukaj je tudi razvodnica med Jadranskim in Črnim morjem, ki gre po tej občini v dolžini 8 km. Ob septembrskih dogodkih je doživela ta naselbina usodno razdejanje zaradi lahkomiselnosti rdečih banditov, ki so v bližini tega kraja iz zasede streljali na nemške vojake.

...in znamenitih mož

V Idriji so se rodili številni znameniti možje. Naj omenimo Vojsko (1090 m), kjer je bila najvišja kranjska župnija. Črni vrh je zaslovel po svojem milen podnebju, ki je ustvarjal potrebne pogoje za razvoj bohnjiščice ter zdravilščice za pljučne bolezni. Ob reki Idriji je »drevje jezer«. V Ledinah je zelo razvito mlekarstvo, naseljene so bile že okoli 1. 1000. Tam ob bivši jugoslovenski meji pa je Godovič. Leži 600 m nad morjem. Tukaj je prehod iz Idrijske doline v dolino Plivke-Uanca-Ljubljance. Tukaj je tudi razvodnica med Jadranskim in Črnim morjem, ki gre po tej občini v dolžini 8 km. Ob septembrskih dogodkih je doživela ta naselbina usodno razdejanje zaradi lahkomiselnosti rdečih banditov, ki so v bližini tega kraja iz zasede streljali na nemške vojake.

...in znamenitih mož

V Idriji so se rodili številni znameniti možje. Naj omenimo Vojsko (1090 m), kjer je bila najvišja kranjska župnija. Črni vrh je zaslovel po svojem milen podnebju, ki je ustvarjal potrebne pogoje za razvoj bohnjiščice ter zdravilščice za pljučne bolezni. Ob reki Idriji je »drevje jezer«. V Ledinah je zelo razvito mlekarstvo, naseljene so bile že okoli 1. 1000. Tam ob bivši jugoslovenski meji pa je Godovič. Leži 600 m nad morjem. Tukaj je prehod iz Idrijske doline v dolino Plivke-Uanca-Ljubljance. Tukaj je tudi razvodnica med Jadranskim in Črnim morjem, ki gre po tej občini v dolžini 8 km. Ob septembrskih dogodkih je doživela ta naselbina usodno razdejanje zaradi lahkomiselnosti rdečih banditov, ki so v bližini tega kraja iz zasede streljali na nemške vojake.

...in znamenitih mož

V Idriji so se rodili številni znameniti možje. Naj omenimo Vojsko (1090 m), kjer je bila najvišja kranjska župnija. Črni vrh je zaslovel po svojem milen podnebju, ki je ustvarjal potrebne pogoje za razvoj bohnjiščice ter zdravilščice za pljučne bolezni. Ob reki Idriji je »drevje jezer«. V Ledinah je zelo razvito mlekarstvo, naseljene so bile že okoli 1. 1000. Tam ob bivši jugoslovenski meji pa je Godovič. Leži 600 m nad morjem. Tukaj je prehod iz Idrijske doline v dolino Plivke-Uanca-Ljubljance. Tukaj je tudi razvodnica med Jadranskim in Črnim morjem, ki gre po tej občini v dolžini 8 km. Ob septembrskih dogodkih je doživela ta naselbina usodno razdejanje zaradi lahkomiselnosti rdečih banditov, ki so v bližini tega kraja iz zasede streljali na nemške vojake.

...in znamenitih mož

V Idriji so se rodili števil